

DRŽAVNOM ODVJETNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE

Z A G R E B

Temeljem odredbi čl. 204. i 205. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 dalje ZKP) i čl. 14. u svezi s čl. 1. Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava ("Narodne novine" br. 175/03, 29/04, 55/11, 125/11), *Documenta* – centar za suočavanje s prošlošću, koju zastupa Vesna Teršelič, voditeljica *Documente*, podnosi sljedeću

K A Z N E N U P R I J A V U

protiv:

NEPOZNATIH POČINTELJA, *tempore criminis* pripadnika HV-a, zbog kaznenih djela počinjenih u selu Uzdolju i obližnjim zaseocima.

I. Najkasnije do srpnja i početka kolovoza 1995. hrvatski čelnici, dužnosnici i vojne snage osmislili su, planirali su i pokrenuli vojnu operaciju Oluja, kako bi se u ustavno-pravni poredak republike Hrvatske vratilo dio Hrvatske s većinskim srpskim stanovništvom, u kojem je 19. prosinca 1991. proglašena Republika Srpska Krajina. Tijekom i nakon operacije uz regularno vojno djelovanje učinjeni su zločini nad brojnim žrtvama. Glavni dio vojne operacije započeo je 4. kolovoza 1995. godine, a 7. kolovoza 1995. hrvatska je Vlada proglasila uspješan završetak operacije. Daljnje akcije trajale su do približno 15. studenog 1995. Brojna izvješća govore o ubojstvima kao i spaljenoj, uništenoj ili opljačkanoj imovini¹. U nekim je slučajevima uništavanje obuhvaćalo čitava sela, poput Grubora, ili dijelove sela. Tijekom trajanja operacije velik broj Srba napustio je taj prostor, osobito 4. i 5. kolovoza 1995. Tek manji broj njih, često u poznim godinama, ostao je na tom području, **a mnogi od onih koji su ostali ubijeni su**. Kako je utvrđeno u prvostupanjskoj presudi Međunarodnog kaznenog suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (MKSJ) **u kaznenom predmetu IT-06-90-T, od 15. travnja 2011.**, u tadašnjim općinama **Donji Lapac, Ervenik, Gračac, Kistanje, Knin i Orlić pripadnici Hrvatskih oružanih snaga i Specijalne policije počinili su, u okviru kaznenih djela zločina protiv čovječnosti i kršenja zakona i običaja ratovanja, više od 40 ubojstava i djela nehumanog i okrutnog postupanja**. Prvostupanjskom presudom (Ivan Čermak) i pravomoćnom presudom od 16. studenog 2012. oslobođeni su krivnje Ante Gotovina i Mladen Markač, a MKSJ je nastavak kaznenog progona za nedvojbeno počinjena kaznena djela ostavio pravosuđu u Hrvatskoj. Nadležna državna odvjetništva podigla su tek tri optužnice, dok su hrvatski sudovi do sada donijeli dvije pravomoćne presude za ratne zločine.

II. Predmet ove kaznene prijave su ratni zločini počinjeni u Uzdolju i obližnjim zaseocima (tada u općini Orlić, a danas u općini Biskupija) 5., 6. i 8. kolovoza 1995. Prema popisu stanovništva iz 1991., od ukupno 767 stanovnika Uzdolja 1991., njih 766 bili su Srbi.

III. U jutarnjim satima 6. kolovoza 1995. u Šare, zaselak sela Uzdolje, u tadašnjoj općini Orlić, bijelim civilnim automobilom dovezla su se trojica muškarca naoružana

¹ Izvješća glavnog tajnika UN-a, Hrvatskog helsinškog odbora i druga navedena u prvostupanjskoj presudi Međunarodnog kaznenog suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (MKSJ) u kaznenom predmetu IT-06-90-T, od 15. travnja 2011.

automatskim puškama. Svi su bili crnokosi; dvojica su nosila maskirne uniforme, a treći crnu maramu oko vrata, maskirne hlače i crnu majicu kratkih rukava s crnom vrpcom na kojoj je pisalo "za dom spremni". Sva trojica su imala tamnoplave kape s oznakama sa šahovnicom. Tamo su zatekli **Krstu Šaru** (1931.), koji je bio ispred svoje kuće zajedno s **Jandrijom Šarom** (1932.), **Stevom Berićeom** (1933.), **Janjom Berićeom** (1932.), **Milicom Šare** (1922.), **Đurđijom Berićeom** (1916.), **Bosiljkom Berićeom** i još jednom osobom, a svi ti ljudi bili su u civilnoj odjeći. Jedan od trojice naoružana muškarca ugledao je svjedokinju 67 i, udarivši je u ruku kundakom, zapovjedio joj da se priključi ostalima. Naoružani muškarci zapovjedili su skupini da krene prema asfaltiranoj cesti Knin-Drniš, a jedan od njih trojice u jednom je trenutku gurnuo Stevu Beriće na zemlju i poderao mu isprave, kazavši da mu one više neće trebati. Nedugo zatim, jedan od naoružanih muškaraca je rekao: "Hajde da ih dokrajčimo, ohladiće nam se janjetina." Skupina je zatim na otprilike 30 metara od ceste stala na jednom mjestu koje je bilo izvan vidokruga vozila koja su tuda prolazila. Dvojica naoružanih muškaraca su tada otišla s dvije mještanke koje su potom u zasebnim vozilima odvezene u Knin. Treći naoružani muškarac, koji je ranije udario svjedokinju 67 u ruku, ostao je s preostalim zatočenicima, kojima je naredio da s glavne ceste krenu natrag prema zaseoku, pri čemu im je psovao majku zbog toga što su učinili u Vukovaru i zastrašivao ih. Skupina je nakon nekog vremena naišla na **Miloša Čosića** (1923.), kojem je taj naoružani muškarac naredio da se priključi ostalima. Naoružani muškarac je na kraju pucao na skupinu iz automatske puške i tako usmrtio **Milicu Šare**, rođenu 22. siječnja 1922., **Stevu Beriće**, rođenog 24. lipnja 1933., **Janju Beriće**, rođenu 11. travnja 1932., **Đurđiju Beriće**, rođenu 1. siječnja 1916., **Krstu Šaru**, rođenog 15. listopada 1931., **Miloša Čosića**, rođenog 1. ožujka 1923. i **Jandriju Šaru**, rođenog 30. srpnja 1932., dok je **svjedokinja 67**, koja je bila ranjena, ali je ostala živa, uspjela pobjeći u šumu. Obdukcijom posmrtnih ostataka utvrđeno je da je smrt žrtava nastupila uslijed strijelnih ozljeda².

IV. Prema saznanjima *Documentinih* istraživača, unutar tima Dokumentiranje ljudskih gubitaka u Hrvatskoj 1991.-1995., 6. kolovoza 1995. u zaseoku Šare ubijena je u svojoj kući i **Save Šare**, rođena 1922.

V. Trojica naoružanih muškarca djelovala su u neposrednoj blizini osoba u uniformama koje su bile prisutne na tom području i s tim osobama su bili u kontaktu. Primjerice, jedan od trojice naoružanih muškaraca zaustavio je jednog časnika s oznakama 7. varaždinske brigade HV-a i od njega tražio da jednu osobu poveze u Knin. Drugi od trojice naoružanih muškarca otišao je s jednom drugom osobom iz skupine zatočenika do tvornice, pred kojom su se nalazila vozila i 10-15 osoba u uniformama. Tvornica je korištena kao neka vrsta policijske postaje. Trojica naoružanih muškarca nosila su automatske puške, bili su u uniformama i na kapama su imali oznake sa šahovnicom. Uz to, ta trojica muškarca su bila u kontaktu s pripadnicima hrvatskih vojnih snaga prisutnih na tom području i prije nego što su ljudi iz skupine ubijeni i nakon toga. Osim gore spomenutog zahtjeva upućenog časniku 7. varaždinske brigade, jedan od te trojice muškarca je sa svojom namjerom da skupinu ubije upoznao jednog hrvatskog vojnika koji je bio na tom području, a nakon što je tu namjeru ostvario, vratio se u tvornicu u kojoj se nalazilo 10-15 drugih pripadnika hrvatskih vojnih snaga. Nadalje, 5. kolovoza 1995. godine 142. domobranska pukovnija pod svoju je kontrolu stavila sela Oklaj, Drniš i Žitnić, u općini Drniš, te sela Kosovo, u općini Orlić, i Vrbnik, u općini Knin, što znači da se 5. kolovoza 1995. nalazila u blizini Uzdolja. S obzirom na to, kao i na činjenicu da je u Uzdolje 5. kolovoza 1995. ušlo ili je pored njega prošlo 150 osoba u uniformama vojnog tipa, te na to da je Srpska vojska Krajine, zajedno sa stanovništvom 5. kolovoza 1995. već bila pobjegla s tog područja, proizlazi da su te osobe bile pripadnici hrvatskih vojnih snaga. Sve ovo upućuje na zaključak da su tri naoružana muškarca, uključujući počinitelja, također bila pripadnici hrvatskih vojnih snaga. Počinitelj je nekima od žrtava

² Kako je navedeno u prvostupanjskoj presudi Međunarodnog kaznenog suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (MKSJ) u kaznenom predmetu IT-06-90-T, od 15. travnja 2011.

psovao majku "četničku" te se po tome kao i po podacima dobivenima od članova obitelji žrtava, navedenih u sudskomedicinskim izvješćima, da zaključiti da su žrtve bile srpske nacionalnosti.

VI. Dana 5. kolovoza 1995. Hrvatski vojnici zapalili su dvije kuće krajinskih Srba Jove Injca i Milana ili Miloša Šare, koji su bili vlasnici ili stanari tih kuća.

8. kolovoza 1995. tri osobe koje se navode kao vojnici HV-a uzele su traktor s prikolicom iz kuće Nikole Berića i zapalile kuće Nikole Berića, Jove Berića i Svete Bogdanovića.

Sve navedeno pod II., III., IV., V. i VI. proizlazi prvenstveno iz iskaza Svjedokinje 3, iz srpskog sela Uzdolje, općina Orlić, Dragutina Junjga, iz Uzdolja, u općini Orlić, Svjedokinje 67, iz sela Uzdolje, Kari Anttila, vojnog promatrača UN-a u Sektoru Jug od 14. kolovoza 1995. do 27. studenog 1995., Svjedokinje 136, prevoditeljice na terenu za UNCIVPOL i UNCRO, Operativnog dnevnika ZP-a Split, nedatirano, Izvješće o stanju sigurnosti OG Šibenik, 11. kolovoza 1995., podataka o lešu KN04/063B, identifikacijski broj 234, s fotografijom, podataka o lešu KN04/061B, identifikacijski broj 236, s fotografijom, podataka o lešu KN04/062B, identifikacijski broj 237, s fotografijom, podataka o lešu KN04/066B, identifikacijski broj 232, s fotografijom, podataka o lešu KN04/060B, identifikacijski broj 239, podataka o lešu KN04/065B, identifikacijski broj 238, s fotografijom, podataka o lešu KN04/059B, identifikacijski broj 235, s fotografijom, zapisnika o obdukciji od 19. i 21. lipnja 2001., popisa identificiranih leševa ekshumiranih na novom groblju u Kninu), popisa identificiranih osoba ekshumiranih u Kninu, Izvješće HRAT-a, 31. listopada – 1. studenog 1995.

VII. 6. kolovoza 1995. oko 8.30 sati u Vrbniku, u tadašnjoj općini Orlić, dvije naoružane osobe opisane kao vojnici koji su nosili tamne maskirne uniforme, kosu vezanu u rep, crne vrpce oko glave i oznake ušle su u dvorište Laze i Vesele Damjanić, ispalile tri hica u njihovu kuću i Lazu Damjanića, rođenog 1933. ili 1934., povele iz kuće i izvele na ulicu. Lazi Damjaniću se zbog epilepsije tresla glava i jedna od dvije osobe u uniformama mu je rekla da mu se glava neće još dugo tresti. Žena Laze Damjanića, Vesela, molila je te dvije osobe u uniformama da joj puste muža, ali one su zaprijetile da će je ubiti ako se ne makne. Dvije osobe u uniformama su nakon toga otišle s Lazom Damjanićem, a 15-20 minuta kasnije njegova žena je čula rafal iz smjera u kojem su ga vojnici odveli. Dana 8. kolovoza 1995. Vesela Damjanić je vidjela te iste dvije osobe u uniformama koje su odvele njezinog muža kako se voze u automobilu koji je, po svemu sudeći, bio civilni i one su joj rekly da muža više neće vidjeti živog. Tijelo **Laze Damjanića**, rođenog 17. lipnja 1933. ili 1934., pronađeno je kasnije toga dana na otprilike 500 metara od njegove kuće. Prema zapisniku o obdukciji, pronađeno je u civilnoj odjeći, a kao uzrok smrti konstatirana je strijelna ozljeda trupa. Na području Vrbnika su se 5. kolovoza 1995. nalazili vojnici HV-a. Osim toga, 6. kolovoza 1995. u Vrbniku su viđeni vojnici koji su po tome što su bili odjeveni u puno maskirno odijelo, s beretkom, pancirnim prslukom i uniformom, i što su na propisan način nosili oružje, prepoznati kao vojnici HV-a. Uz to, pored kuće žrtve kasnije su 6. kolovoza 1995. prošle još neke osobe u uniformama, a tog poslijepodneva dvije su osobe u uniformama, od kojih se jedna zvala Stipe i bila iz Sinja, ušle u kuću tražeći novac i streljivo. Nadalje, na temelju obrasca kojim je 29. svibnja 2002. prijavljena činjenica smrti, razvidno je da je žrtva bila srpske nacionalnosti.

Ovo proizlazi prvenstveno iz iskaza svjedokinje Vesele Damjanić, iz Vrbnika u općini Orlić i supruge Laze Damjanića i svjedoka Murray Dawesa, civilne osobe, bivšeg službenika UN-a za smještaj, stacioniranog u općini Knin od svibnja 1994. do listopada 1995., popisa identificiranih osoba ekshumiranih na groblju u Kninu, prijave činjenice smrti za Lazom Damjanića, 29. svibnja 2002., Zapisnika o obdukciji, KN01/253B, 4. srpnja 2001., podataka o identificiranom lešu KN01/253B, identifikacijski broj 498, s fotografijom, knjige dežurstva Združene satnije VP Knin, 11. kolovoza – 11. studenog 1995.

VIII. Dana 6. kolovoza 1995. oko 14.00 sati u Zarićima, zaseoku sela Orlić, iz vatrenog oružja ubijen je 28-godišnjak **Predrag Zarić**. Uvijek je izbjegavao vojnu službu, zbog odbijanja da se priključi vojsci bio je uhićen i proveo je otprilike tri mjeseca u zatvoru, sa sobom je uvijek nosio potvrdu o izdržanoj zatvorskoj kazni kako bi pokazao da nikada nije služio u vojsci. U trenutku kad je ubijen, nosio je civilnu odjeću i bio je nenaoružan. Stanovništvo sela Orlić bilo je gotovo isključivo srpsko. Vojnici koji su ubili Predraga nosili su maskirne uniforme i došli su zajedno s tenkom glavnom cestom za Knin koja vodi prema Glavici, a s čije se druge strane nalazila Predragova kuća. Tada na tom području nije bilo druge vojske osim hrvatske.

Ovo proizlazi prvenstveno iz iskaza svjedoka Stevana Zarića, iz Zarića, zaseoka sela Orlić, rođenog 1922.

Na sve okolnosti navedene pod po točkama I.-VII. ove kaznene prijave, predlaže se izvesti sljedeće dokazne radnje:

DOKAZI: Saslušanje Svjedokinje 3, iz srpskog sela Uzdolje, općina Orlić, saslušanje svjedoka Dragutina Junjga, iz Uzdolja, u općini Orlić, saslušanje Svjedokinje 67, iz sela Uzdolje, saslušanje svjedoka Kari Anttila, vojnog promatrača UN-a u Sektoru Jug od 14. kolovoza 1995. do 27. studenog 1995., saslušanje Svjedokinje 136, prevoditeljice na terenu za UNCIVPOL i UNCRO, saslušanje svjedokinje Vesele Damjanić, iz Vrbnika u općini Orlić i supruge Laze Damjanića, saslušanje svjedoka Murray Dawesa, civilne osobe, bivšeg službenika UN-a za smještaj, stacioniranog u općini Knin od svibnja 1994. do listopada 1995., saslušanje svjedoka Stevana Zarića, iz Zarića, zaseoka sela Orlić, rođenog 1922., saslušanje svjedoka čiji je identitet poznat podnositelju kaznene prijave. Predlaže se i čitanje materijalnih dokaza: Operativnog dnevnika ZP-a Split, nedatirano, Izvješća o stanju sigurnosti OG Šibenik, 11. kolovoza 1995., podataka o lešu KN04/063B, identifikacijski broj 234, s fotografijom, podataka o lešu KN04/061B, identifikacijski broj 236, s fotografijom, podataka o lešu KN04/062B, identifikacijski broj 237, s fotografijom, podataka o lešu KN04/066B, identifikacijski broj 232, s fotografijom, podataka o lešu KN04/060B, identifikacijski broj 239, podataka o lešu KN04/065B, identifikacijski broj 238, s fotografijom, podataka o lešu KN04/059B, identifikacijski broj 235, s fotografijom, zapisnika o obdukciji od 19. i 21. lipnja 2001., popisa identificiranih leševa ekshumiranih na novom groblju u Kninu, popisa identificiranih osoba ekshumiranih u Kninu, Izvješće HRAT-a, 31. listopada – 1. studenog 1995., popisa identificiranih osoba ekshumiranih na groblju u Kninu, prijave činjenice smrti za Lazu Damjanića, 29. svibnja 2002., Zapisnika o obdukciji, KN01/253B, 4. srpnja 2001., podataka o identificiranom lešu KN01/253B, identifikacijski broj 498, s fotografijom, knjige dežurstva Združene satnije VP Knin, 11. kolovoza – 11. studenog 1995. – sva naprijed navedena dokumentacija nalazi se u *spisu Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju, kazneni predmet Gotovina i dr., IT-06-90-T "Operacija Oluja"*.

IX. Podnositeljica predlaže da izreka optužnice glasi:

a. da su tri NN osobe, pripadnici hrvatskih vojnih snaga, nakon što su se u ranim jutarnjim satima, 6. kolovoza 1995., u Šare, zaselak sela Uzdolje, u općini Orlić, naoružani automatskim puškama, dovezli bijelim civilnim automobilom te tamo zatekli **Krstu Šaru** (1931.), **koji je bio ispred svoje kuće zajedno s Jandrijom Šarom** (1932.), **Stevom Berićem** (1933.), **Janjom Berić** (1932.), **Milicom Šare** (1922.), **Đurđijom Berić** (1916.) i **još jednom osobom**, a svi ti ljudi bili su u civilnoj odjeći, najprije zapovjedili skupini da krene prema asfaltiranoj cesti Knin-Drniš, a jedan od njih trojice u jednom je trenutku gurnuo Stevu Berića na zemlju i poderao mu isprave, kazavši da mu one više neće trebati, potom je jedan od njih rekao: "Hajde da ih dokrajčimo, ohladit će nam se janjetina" nakon čega se skupina na otprilike 30 metara od ceste zaustavila na jednom mjestu koje je bilo izvan vidokruga vozila koja su tuda prolazila, dvojica naoružanih muškaraca su tada otišla s dvije mještanke koje su potom u zasebnim vozilima odvezene u Knin dok je treći naoružani muškarac, koji je ranije udario

Svjedokinju 67 u ruku, ostao s preostalim zatočenicima, kojima je naredio da s glavne ceste krenu natrag prema zaseoku, pri čemu im je psovao majku zbog toga što su učinili u Vukovaru i zastrašivao ih, i nakon što je ovaj muškarac naredio da se skupini priključi **Miloš Ćosić** (1923.) kojeg su usput sreli, naoružani muškarac na kraju je pucao na skupinu iz automatske puške i tako usmrtio **Milicu Šare**, rođenu 22. siječnja 1922., **Stevu Berića**, rođenog 24. lipnja 1933., **Janju Berića**, rođenu 11. travnja 1932., **Đurđiju Berića**, rođenu 1. siječnja 1916., **Krstu Šaru**, rođenog 15. listopada 1931., **Miloša Ćosića**, rođenog 1. ožujka 1923. i **Jandriju Šaru**, rođenog 30. srpnja 1932., dok je **svjedokinja 67**, koja je bila ranjena, ali je ostala živa, uspjela pobjeći u šumu, a istog dana u svojoj kući ubijena je i **Sava Šare**, rođena 1922.

b.. da su NN osobe, hrvatski vojnici, 5. kolovoza 1995. zapalili dvije kuće krajinskih Srba **Jove Injca** i **Milana** ili **Miloša Šare**, koji su bili vlasnici ili stanari tih kuća, potom su 8. kolovoza 1995. tri NN osobe, vojnici HV-a uzele traktor s prikolicom iz kuće **Nikole Berića** i zapalile kuće **Nikole Berića**, **Jove Berića** i **Svete Bogdanovića**.

c. da su dvije NN osobe, hrvatski vojnici naoružani i odjeveni u maskirne uniforme, 6. kolovoza 1995. oko 08.30 sati u Vrbniku, u općini Orlić, ušle u dvorište Laze i Vesele Damjanić, ispalile tri hica u njihovu kuću i Lazu Damjanića, rođenog 1933. ili 1934., kojem se zbog epilepsije tresla glava, povele iz kuće i izvele na ulicu, iako ih je žena Laze Damjanića, Vesela, molila da joj puste muža, ali one su zaprijetile da će je ubiti ako se ne makne, govoreći mu, jedan od njih dvojice, da mu se glava neće još dugo tresti, nakon čega su ova dvojica otišla s Lazom Damjanićem, da bi 15-20 minuta kasnije njegova žena čula rafal iz smjera u kojem su ga vojnici odveli, a potom je 8. kolovoza 1995. vidjela te iste dvije osobe u uniformama koje su odvele njezinog muža kako se voze u automobilu i one su joj rekly da muža više neće vidjeti živog, što se doista i dogodilo jer je tijelo **Laze Damjanića** (1933./34.) pronađeno kasnije toga dana na otprilike 500 metara od njegove kuće.

d. da su NN osobe, pripadnici hrvatske vojske odjeveni u maskirne uniforme 6. kolovoza 1995. oko 14.00 sati u Zarićima, zaseoku sela Orlić, kamo su došli glavnom cestom za Knin koja vodi prema Glavici, iz vatrenog oružja ubili 28-godišnjeg **Predraga Zarića** pa su time počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo po članku 120. st. 1. OKZ RH u svezi s čl. 3. st. 1. toč. 1. alineja a Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. Kolovoza 1949. te čl. 4. st. 2. alineja a i čl. 13. st. 2. Dopunskog protokola ženevskim konvencijama od 12. Kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba od 8. Lipnja 1977. – Protokol II, kojima se zabranjuje nasilje protiv života i tijela, posebice prema osobama koje ne sudjeluju neposredno u neprijateljstvima.

X. Stoga se predlaže da se na osnovi ove kaznene prijave prikupe potrebne obavijesti i dokazi, a nakon toga da se protiv nepoznatih počinitelja provede istraga, a nakon toga da se protiv istih podigne optužnica.

Podnositelj moli Državno odvjetništvo da vodi računa o postupovnim pravima žrtava, odnosno srodnika žrtava koji su ujedno i oštećenici iz ovog kaznenog djela, u smislu čl. 43., čl. 43. a te čl. 46. Zakona o kaznenom postupku (NN 70/17).

U Zagrebu 4. 8. 2017.

Podnositelj kaznene prijave: